

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/111/2024
Identifikačné číslo spisu:	7922202073
Dátum vydania rozhodnutia:	21.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7922202073.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudkýň JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Nory Halmovej v spore žalobkýň 1/ U. H., narodenej XX. P. XXXX, D., Š. XXX/X, 2/ L. H., narodenej XX. C. XXXX, D., Š. XXX/X, 3/ M. X., narodenej XX. Y. XXXX, D., Š. XXX/X, 4/ P. P. Q., narodenej XX. T. XXXX, P., A. X. XXX, zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária Juristi s.r.o., Košice, Krivá 3, IČO: 51 941 244, proti žalovanému P. L., narodenému XX. U. XXXX, S., P. H. Š. XXXX/XXX, zastúpenému advokátom JUDr. Marošom Minčíkom, Košice, Palackého 1, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 13C/8/2022, o dovolaní žalobkýň 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. septembra 2023 sp. zn. 6Co/82/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyniam 1/ až 4/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. februára 2023 č. k. 13C/8/2022-93 zamietol žalobu žalobkýň, ktorou sa domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam evidovaným na liste vlastníctva č. XX, k. ú. D., a to v spoluvlastníckych podieloch, ktoré im patrili pred ich prevodom na právnu predchodkyňu žalovaného - nebohú Y. L.. Zároveň žalovanému voči žalobkyniam nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení konštatoval, že žalobkyne nepreukázali existenciu právneho titulu, na základe ktorého by im malo byť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam priznané. Y. L. nadobudla predmetné nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy z roku 1992 uzavretej so žalobkyňami, a následne ich žalovaný nadobudol ako jej dedič v rámci dedičského konania po jej smrti. Podľa súdu prvej inštancie právny poriadok nepozná inštitút spätného „obnovenia“ vlastníckeho práva v situácii, ako je táto. Argumenty založené na negatívnom správaní žalovaného, či na úmysle právnej predchodkyne žalovaného vrátiť nehnuteľnosti späť žalobkyniam, označil konajúci súd za právne irelevantné. Úvahy o údajnom zámere Y. L. vrátiť žalobkyniam vlastnícke práva považoval za nepodložené, nakoľko takýto úmysel sa za jej života nepremietol do žiadnej právnej formy. Mal za to, že agresívne správanie žalovaného voči žalobkyniam,

resp. aj k jeho alebo jej matke a iným blízkym osobám, by mohlo byť právne významné len v konaní o vrátení daru za predpokladu, že by žalovaný tieto nehnuteľnosti nadobudol priamo na základe darovacej zmluvy, k čomu však v danom prípade nedošlo. Smrťou obdarovaného povinnosť spočívajúca vo vrátení daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) neprechádza na jeho dediča. Súd prvej inštalácie sa venoval aj inštitútu dobrých mravov, avšak dospel k záveru, že ani tento princíp nemôže slúžiť ako samostatný základ na nadobudnutie vlastníckeho práva. V tejto súvislosti zdôraznil zásadu právnej istoty a ochranu vlastníckeho práva ako absolútneho práva, ktoré musí byť garantované bez ohľadu na osobné vzťahy medzi účastníkmi. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 257 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyní rozsudkom z 12. septembra 2023 sp. zn. 6Co/82/2023 rozhodnutie súdu prvej inštalácie potvrdil a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V plnom rozsahu sa stotožnil s prvoinštančným odôvodnením, berúc do úvahy, že okolnosti uvádzané žalobkyniami, vrátane správania žalovaného, ich investícií do nehnuteľností, ich bydliska a údajnej vôle právnej predchodkyne žalovaného obnoviť pôvodný stav, nie sú právnym dôvodom pre vznik alebo obnovenie vlastníckeho práva. V nadväznosti na právny režim darovania odvolací súd zdôraznil, že žalovaný nadobudol nehnuteľnosti zákonným spôsobom - dedením, pričom v dedičskom konaní nebola zistená jeho dedičská nespôsobilosť podľa § 469 OZ. Zdôraznil, že žalovaný nebol obdarovaným, ale dedičom po pôvodnej obdarovanej. Právo domáhať sa vrátenia daru preto žalobkyniam nevzniklo, keďže podľa platného práva možno žiadať vrátenie daru len od obdarovaného. Správanie dediča obdarovaného, akokoľvek problematické, nie je právne relevantné pre aplikáciu tohto ustanovenia. Odvolací súd súčasne poznamenal, že právna ochrana žalobkyní mohla byť zabezpečená ešte počas života právnej predchodkyne žalovaného zriadením vecného bremena práva doživotného bývania, uzavretím zaopatrovacej zmluvy alebo prostredníctvom závetu či vydedenia. Žiadny z týchto právnych nástrojov však použitý nebol. Od darovania nehnuteľností (matke žalovaného) uplynulo viac než tridsať rokov, čo odvolací súd považoval za dostatočný časový priestor na prijatie preventívnych opatrení. K rozhodnutiu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 44/2011 odvolací súd uviedol, že sa vzťahuje na otázku primeranej bytovej náhrady v konaní o vypratanie, nie na nadobudnutie vlastníckeho práva. K poukazu žalobkyní na dobré mravy a potrebu ich nadradenia nad pozitívne právo, zaujal názor, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nepredstavuje samostatný právny základ pre vznik vlastníckeho práva a nemožno ním konštituovať doteraz neexistujúce práva. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne 1/ až 4/ (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie, ktoré odôvodnili poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Namietali arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko odvolací súd selektívne pristupoval k posúdeniu veci a súčasne sa nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Podrobili kritike právnu argumentáciu odvolacieho súdu, ktorá vychádza z nesúvisiacich alebo irelevantných úvah - napr. o dedičskej spôsobilosti žalovaného, či nevyužití právnych prostriedkov (vecné bremeno, závet) pred smrťou právnej predchodkyne žalovaného, hoci tieto neboli predmetom ich žaloby. Zdôraznili, že ich žalobný nárok nespočíva na preukázanie platného právneho úkonu, na vydržanie, resp. na vrátení daru podľa § 630 OZ, ale na kombinácii špecifických skutkových okolností prípadu a ich právneho výkladu založeného najmä na inštitúte dobrých mravov. V tejto súvislosti vyčítali odvolaciemu súdu, že napriek výzvam na rešpektovanie dobrých mravov vo výklade a aplikácii právnych noriem neidentifikoval ustanovenie § 132 a nasl. OZ, ktorého výklad by mal byť v tomto duchu modifikovaný. Napokon poukázali na skutočnosť, že podstatná právna argumentácia vo veci bola prvýkrát vyjadrená až odvolacím súdom, čím im bola znemožnená procesná možnosť na ňu adekvátne reagovať. Týmto procesným postupom im bola odňatá možnosť efektívne uplatniť svoje práva v priebehu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.2. Žalobkyne namietali aj nesprávne právne posúdenie veci v otázke, ktorá dosiaľ nebola v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená - „či je možné nadobudnutie vlastníckeho práva k veciam aj takým spôsobom, ktorý zo všeobecne záväzných predpisov nevyplýva, ak sa to v skutkovej situácii konkrétneho prípadu javí ako vhodné s ohľadom na inštitút dobrých mravov“. Nesúhlasili s kategorickým záverom odvolacieho súdu, že podľa § 3 OZ nemožno konštituovať nové práva či povinnosti; vylúčením takejto výnimočnej možnosti nedošlo k zohľadneniu ústavne konformného výkladu a judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 44/2011), v zmysle ktorej bola žalobcovi priznaná bytová náhrada, práve s odkazom na dobré mravy, hoci takáto povinnosť zo zákona inak nevyplýva. Podľa žalobkyní totiž nie je vylúčené nadobudnutie vlastníckeho práva zákonom nepredpokladaným spôsobom - s prihliadnutím na princíp dobrých mravov. Žiadali odložiť právoplatnosť napadnutého rozsudku a rozhodnutia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nie je možné pozbaviť ho vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré získal zákonným spôsobom. Žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť (§ 448 CSP).

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Dovolateľky vyvodzujúce prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali nepreskúmateľnosť rozhodnutí nižších súdov, ich arbitrárnosť a nedostatky v odôvodnení, ktoré podľa ich názoru zakladajú porušenie ich práva na spravodlivý súdny proces.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľiek, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý proces.

17. Dovolací súd po preskúmaní obsahu napadnutého rozhodnutia, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie dospel k záveru, že rozhodnutia oboch nižších súdov sú zrozumiteľné, preskúmateľné a opreté o zistený skutkový stav, ktorého rekapitulácia, ako aj právne posúdenie spĺňajú zákonné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutí podľa § 220 a § 393 CSP. Z obsahu rozhodnutí nevyplýva žiadna kvalifikovaná

procesná vada, ktorú by bolo možné subsumovať pod ustanovenie § 420 písm. f) CSP. Namietaná arbitrárnosť alebo nepreskúmateľnosť rozhodnutí nebola preukázaná.

17.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku podrobne rekapituloval tvrdenia žalobkýň a skutkový základ ich žaloby, ako aj vyjadrenie žalovaného. Zistil, že právna predchodkyňa žalovaného - poručiťka Y. L. - nadobudla sporné nehnuteľnosti darovacou zmluvou z roku 1992, pričom ich vlastnila do svojej smrti. Po jej úmrtí sa výlučným vlastníkom na základe dedičského konania stal žalovaný. Náležite uzavrel, že žalobkyne síce poukazujú na deklarovanú vôľu poručiťky zmeniť tento stav, no takáto vôľa nikdy nenadobudla formu právne relevantného úkonu - či už darovacej zmluvy, závetu alebo iného právneho titulu. Dôsledne sa zaoberal otázkou, či by prípadné konanie žalovaného - ktoré bolo označené za neetické alebo hrubé - mohlo založiť právny základ pre vrátenie daru, a vysvetlil, že podľa § 630 OZ možno vrátenie daru žiadať len od obdarovaného, nie od jeho dediča. Žalovaný ako dedič nemôže byť v tomto kontexte pasívne legitimovaný. Zároveň sa vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal s otázkou, či možno výlučne s poukazom na dobré mravy priznať žalobkyniam vlastnícke právo v rozpore so zápisom v katastri a v rozpore s existujúcimi právnymi titulmi. V tejto súvislosti dôsledne poukázal na potrebu rešpektovania princípov právnej istoty a ochrany vlastníckeho práva.

17.2. Odvolací súd nadviazal na skutkové aj právne závery súdu prvej inštancie; z jeho odôvodnenia vyplýva, že preskúmal prvoinstančný rozsudok z pohľadu všetkých odvolacích dôvodov. Zopakoval rozhodujúce okolnosti prípadu, predovšetkým nadobudnutie nehnuteľností právnou predchodkyňou žalovaného na základe darovacej zmluvy z roku 1992, a ich následné nadobudnutie žalovaným v dedičskom konaní. Riadne zhodnotil, že právna relevantnosť správania žalovaného nie je daná, keďže nebol obdarovaným. Vysvetlil, že žalobkyne nemajú k dispozícii právny titul, ktorý by zakladal ich vlastnícke právo, pričom poukázal aj na právne prostriedky, ktoré mohli byť využité počas života poručiťky, ako bolo zriadenie vecného bremena, spisanie závetu alebo listiny o vydedení. Podrobne sa zaoberal argumentáciou žalobkýň, pričom výslovne vyhodnotil otázku údajného zámeru poručiťky previesť nehnuteľnosti späť na žalobkyne, keď vysvetlil, že v danom prípade nedošlo k prejavu vôle - právneho úkonu, na základe ktorého by sa tento prevod realizoval. Odvolací súd dôsledne vysvetlil, prečo správanie žalovaného nie je dôvodom na vrátenie daru, keďže žalovaný nie je osobou, ktorá nadobudla vlastnícke právo priamo od žalobkýň. S poukazom na ustálenú súdnu prax a odbornú literatúru pripomenul, prečo neprichádza do úvahy rozširujúci výklad § 630 OZ vo vzťahu k právneho nástupcovi obdarovaného. Primerane zanalyzoval tvrdenia žalobkýň, že ich situácia by mala byť riešená analogicky na základe dobrých mravov a ozrejmil, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nemožno vykladať extenzívne tak, že konštituuje doteraz neexistujúce práva či povinnosti. Z odôvodnenia napokon jasne vyplýva, že odvolací súd sa vysporiadal s podstatnou argumentáciou žalobkýň aj vo vzťahu k rozhodnutiu ústavného súdu III. ÚS 44/2011, ktoré považoval za vecne neaplikovateľné, keďže sa týkalo inej právnej situácie - otázky bytovej náhrady.

17.3. So zreteľom na vyššie uvedené možno konštatovať, že nižšie súdy pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodli. Odvolací súd sa v rámci svojho preskúmania dôsledne vysporiadal so všetkými podstatnými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré boli v konaní nastolené, ako aj s konkrétnymi odvolacími námietkami žalobkýň. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, z akých dôvodov, na základe akých dôkazov a ktorých právnych úvah dospel k svojmu záveru, pričom jeho hodnotenie skutkového stavu je presvedčivé a podložené logickým myšlienkovým sledom. V spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, na ktoré v podstatných bodoch nadviazal, tvorí rozhodnutie odvolacieho súdu ucelený, zrozumiteľný a vnútorne konzistentný celok, ktorý spĺňa zákonné požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutí podľa § 393 CSP.

17.4. Argumentácia žalobkýň v dovolaní, že rozhodnutia sú arbitrárne, selektívne alebo nepreskúmateľné, je vo svetle obsahu týchto rozhodnutí neopodstatnená. Súdy nižších inštancií v celku reagovali na relevantné právne aj skutkové tvrdenia strán. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že dovolateľky sa s rozhodnutím odvolacieho súdu

nestotožňujú a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľky so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasia a nestotožňujú sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu nižšími súdmi splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyne neopodstatnene namietajú, že nižšie súdy im nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

20. Dovolaťky prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP; domáhajú sa preskúmania právnej otázky, a to (parafrázujúc) „Či možno výnimočne nadobudnúť vlastnícke právo aj inak, než spôsobmi výslovne upravenými zákonom, ak si to vyžaduje konkrétna skutková situácia s prihliadnutím na princíp dobrých mravov.“

21. Pretože uplatnený dovolací dôvod bol vymedzený v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP; dovolací súd pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

22. Právny poriadok Slovenskej republiky je založený na princípe právnej istoty, ktorého imanentnou súčasťou je predvídateľnosť práva a ochrana nadobudnutých práv. Vlastnícke právo, ako jedno zo základných a absolútnych majetkových práv, požíva osobitnú ústavnú ochranu (čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky) a jeho nadobúdanie a zánik sú upravené kogentnými normami Občianskeho zákonníka. Podľa § 132 ods. 1 OZ možno vlastníctvo nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Toto ustanovenie zakotvuje princíp numerus clausus (uzavretého počtu) spôsobov nadobúdania vlastníckeho práva. Znamená to, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len na základe právnych skutočností, ktoré zákon výslovne uznáva ako titul pre nadobudnutie vlastníctva (titulus acquirendi).

23. Súdny ani iné orgány verejnej moci nie sú oprávnené vytvárať nové, zákonom nepredpokladané spôsoby nadobúdania vlastníckeho práva a samotný fakt, že niekto koná v rozpore s dobrými mravmi neznamena, že jeho právo zaniká a automaticky sa presúva na inú osobu.

23. Žalobkyne svoj nárok opierajú o inštitút dobrých mravov zakotvený v § 3 ods. 1 OZ, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Účelom

tohto ustanovenia je však pôsobiť ako korektív pri výkone už existujúcich subjektívnych práv a povinností, a nie ako samostatný právny titul na ich vznik. Inštitút dobrých mravov slúži na zamedzenie zneužitia práva (šikany) a na odopretie právnej ochrany takému výkonu práva, ktorý je síce formálne v súlade so zákonom, ale materiálne je v príkrom rozpore so všeobecne akceptovanými morálnymi zásadami spoločnosti. Aplikácia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ preto umožňuje zásah do výkonu už existujúceho práva vyplývajúceho z občianskoprávných vzťahov, nemôže ale viesť ku vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nemá totiž vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie iných ustanovení (porovnaj sp. zn. 3Cdo/144/2010). Pripustiť výklad, podľa ktorého by bolo možné na základe všeobecnej klauzuly dobrých mravov konštituovať vlastnícke právo k nehnuteľnosti v rozpore s existujúcim zápisom v katastri nehnuteľností a bez existencie zákonom predpísaného právneho titulu, by znamenalo popretie základných princípov súkromného práva. Viedlo by to k neprípustnej právnej neistote, narušeniu dôvery v evidenciu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností a k relativizácii samotného pojmu vlastníctva. Súd nemôže nahrádzať vôľu strán alebo naprávať ich nečinnosť (ako napríklad absenciu právneho úkonu smerujúceho k spätnému prevodu daru počas života poručiťky) tým, že by „vytvoril“ vlastnícke právo na základe morálnych či ekvitrných úvah.

24. Uvedené právne závery nie je spôsobilý zvrátiť ani poukaz dovolateľiek na Nález ústavného súdu III. ÚS 44/2011, v ktorom sa riešila otázka poskytnutia bytovej náhrady v konaní o vypratanie nehnuteľností, teda sa posudzovali podmienky a dôsledky výkonu už existujúceho vlastníckeho práva (práva na vypratanie). Predmetom konania nebola otázka vzniku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bez zákonného titulu. Z tohto nálezu nevyplyva, že by dobré mravy mohli byť samostatným titulom na nadobudnutie vlastníckeho práva, a preto nemôže slúžiť ako precedens pre priznanie vlastníckeho práva žalobkyniam mimo rámca § 132 OZ.

25. Konkludujúc vyššie uvedené, dobré mravy fungujú ako hodnotiace kritérium pri uplatňovaní právnych noriem, nie ako autonómny zdroj subjektívnych práv. Preto ustanovenie § 3 ods. 1 OZ má (iba) povahu korektívu aplikácie platných právnych noriem, samo osebe však nepredstavuje samostatný nadobúdaci titul a nemôže založiť vecné právo, ktoré zákon výslovne nepozná.

26. Právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií je preto v súlade s platným právom a ustálenou doktrínou, pretože zatiaľ čo výkon práva v rozpore s dobrými mravmi môže byť sankcionovaný, napríklad odopretím právnej ochrany, nevytvára to automaticky nárok na vlastníctvo pre inú osobu. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 OZ možno len odoprieť ochranu výkonu vlastníckeho práva, ale nie vlastnícke právo založiť. Žalobkyne nepreukázali existenciu žiadneho zákonom uznaného právneho titulu, na základe ktorého by im malo byť priznané vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, a tento nedostatok nemožno preklenúť odkazom na princíp dobrých mravov. Rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska napadnutého právneho posúdenia preto správny a podané dovolanie nie je dôvodné; preto ho dovolací súd zamietol (§ 448 CSP).

27. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto mu dovolací súd proti žalobkyniam priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.